

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Бабаєв В.М., д-р наук гос.управл., Торкатюк В.І., д.т.н., Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Основним елементом забезпечення ефективного функціонування фінансової системи України має бути податкова система. Але це можливо тільки у разі забезпечення безпеки сфери оподаткування (податкової безпеки). Досягнути останньої можливо тільки у разі зменшення такого явища, як ухилення від оподаткування, яке, в основному, пов'язане з приховуванням доходів, неподанням фінансової і податкової звітності, незаконним використанням податкових пільг, несвоєчасною сплатою податків, завищенням витрат виробництва тощо. Ухилення від сплати податків є суттєвою загрозою для фінансової безпеки України, оскільки держава недоотримує значні кошти, яких передусім не вистачає на фінансування соціальних програм. Масове ухилення від сплати податків у нашій країні можна пояснити надмірним фіскальним характером податкової системи, недосконалістю законодавчої бази, низькою податковою культурою в суспільстві, неналежним виконанням своїх функцій частиною працівників державної податкової адміністрації України, корумпованістю певних державних службовців тощо. Тому вкрай необхідно прийняти новий Податковий кодекс, лібералізувати податкову систему України, наблизити її до вимог ЄС.

Зменшення обсягів ухилення від податків знизить вплив фінансів у тіньову економіку, яка в Україні вже перетнула критичний рівень (35-40 % ВВП). Якщо рівень критичної маси такої економіки в країні буде перевищено, тіньова економіка змінить свої характеристики. Вона втратить автономність і стане органічним елементом відтворювального процесу. Зрозуміло, що в такому разі необхідне сильне і своєчасне державне втручання в господарські процеси, передусім для припинення «олігархізації» української економіки, боротьби з відмиванням «брудних» грошей та недопущення нецільового використання бюджетних коштів (особливо за незаконного відшкодування ПДВ). Такі негативні явища все більше загрожують фінансовій безпеці України, тому доцільно застосувати досвід інших країн у боротьбі з цими проявами тіньової економіки.

Суттєвим негативним чинником, що послаблює фінансову безпеку України, є корупція влади і бізнесу. За рівнем корупції західні експерти включають нашу країну в десятку найкорумпованіших країн світу. До поширених джерел живлення корупції в Україні фахівці відносять: 1) систему прямого підкупу посадових осіб і політичних діячів; 2) переведення коштів державних підприємств у «дочірні» структури, які створюються родичами керівників державних структур; 3) списання боргів комерційних структур перед державними підприємствами й організаціями; 4) отримання підприємницькими структурами кредитів під гарантії держави та

їх неповернення в результаті фіктивного банкрутства.

У кінцевому підсумку в Україні необхідно: 1) розробити антикорупційну стратегію; 2) значно підвищити заробітну плату державним службовцям, що зменшуватиме обсяги хабарництва працівників органів влади; 3) ввести обов'язкове декларування доходів усіма зайнятими, а не тільки державними службовцями та сумісниками.

Важливим напрямом забезпечення фінансової безпеки України повинно стати досягнення політичної стабільності в країні. Як відомо, політика й економіка тісно пов'язані, але в Україні останніми роками політичний чинник домінує над економічним, що негативно позначається на діях як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів. Поки в Україні не буде забезпечено політичної стабільності, важко очікувати стабільного економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення. А в цьому якраз і реалізуються заходи держави, спрямовані на забезпечення належної фінансової безпеки країни.